

Hervormingen in sneltreinvaart

Paus Franciscus maakt werk van de herschikking van de Romeinse curie

- Benoemingen volgen elkaar snel op
- Omstreden kardinaal wordt de laan uitgestuurd
- In december volgen wellicht ingrepen

Erik DE SMET

Dringend de Romeinse curie, het bestuursapparaat van de Kerk, hervormen. Dat was een van de opdrachten die paus Franciscus meekreeg bij zijn verkiezing. Zijn voorgangers Johannes-Paulus II en Benedictus XVI waren er dan ook niet in geslaagd de curie, oorspronkelijk de hofhouding van de paus, om te vormen tot een hedendaagse en gestroomlijnde administratie.

Paus Franciscus ging meteen aan het werk. Hij stelde een adviesraad van inmiddels negen kardinalen samen. De meest dringende hervorming was die van de bank van het Vaticaan en het financiële huishouden van de Heilige Stoel. Het Vaticaan had nood aan financiële doorzichtigheid en er moest een einde komen aan de schandalen die de bank al generaties achtervolgen. In de Vaticaanse bank trad een volledig nieuw bestuur aan en de paus stelde de Australische kardinaal George Pell, een van zijn negen adviseurs, aan tot hoofd van een volledig nieuw Secretariaat voor Economie.

Het Staatssecretariaat, zowat het ministerie van Buitenlandse Zaken van het Vaticaan, concentreert zich voortaan op de diplomatie. De aanstelling van de ervaren diplomaat Pietro Parolin, inmiddels ook kardinaal gcre-

erd en onmiskenbaar een hervormer, aan het hoofd van het secretariaat was destijds al een signaal.

Nieuwe benoemingen in de voorbije weken tonen dat de paus een tandje bijsteekt. De Britse mgr. Paul Gallagher, nuntius in Australië die reeds heel moeilijke opdrachten voor het Vaticaan vervulde, komt Pietro Parolin bijstaan. Mgr. Gallagher neemt de post over van de Franse mgr. Dominique Mamberti. Die volgt dan weer kardinaal Raymond Leo Burke op aan het roer van de Apostolische Signatuur, de hoogste kerkelijke rechtbank, zeg maar het Vaticaanse ministerie van Justitie.

De als behoudsgezind bekend staande Amerikaanse kardinaal Burke is een omstreden figuur. Hij werd naar Rome gehaald door Benedictus XVI en ontpopte zich daar vooral als een vurige aanhanger van de Tridentijnse ritus. Burke uitte de voorbije maanden scherpe kritiek op een

Niet iedereen lijkt het eens met de plannen van paus Franciscus

meer open benadering van homoseksualiteit door de Kerk en paus Franciscus' pleidooi voor barmhartigheid. De 66-jarige wordt nu prelaat van de orde van Malta, normaal een erepost voor een hoogbejaarde kardinaal.

Vanaf 9 december zal de adviesraad van kardinalen zich buigen over grote ingrepen, onder meer een nieuw organigram voor de curie. Vaticaankenneren vermoeden dat paus Franciscus met vier secretariaten wil werken: voor algemene zaken, voor externe relaties, voor economie en voor

de coördinatie van de pauselijke congregaties en raden.

Kleinere dicasteries, zeg maar ministeries, zullen wellicht moeten samensmelten. Verwacht wordt dat er een orgaan Rechtvaardigheid en Liefde komt dat alle sociale pauselijke raden zal overkoepelen. In een interview opperde kardinaal Oscar Maradiaga, een ander lid van de pauselijke adviesraad, het idee van een afzonderlijke Congregatie voor de Leken en het Gezin.

Paus Franciscus lijkt zich niet te storen aan taboes. Over de Congregatie voor de Geloofsleer, vanouds de strenge behoedster van de geloofsinhoud en dus de spreekwoordelijke schoonmoeder van alle bisschoppen, vroeg hij zich in een uitgelekt gesprek met religieuzen af of heel wat onderwerpen met betrekking tot de geloofsleer niet beter door de nationale bisschoppenconferenties zouden worden behandeld. Bisschoppen kunnen plaatselijke moeilijkheden immers beter inschatten.

Alle ingrepen hebben een dubbel doel, het bestuursapparaat van de Kerk meer doeltreffend maken en tegelijk de bisschoppenconferenties meer ruimte geven. Paus Franciscus stelt onomwonden dat „een overdreven centralisatie het leven van de Kerk en haar missionaire dynamiek compliceert in plaats van haar te helpen”.

Niet iedereen lijkt het eens met de plannen van de Argentijnse paus, die net werd verkozen omdat hij in dat Vaticaan een buitenstaander was. De 77-jarige Jorge Bergoglio heeft naar eigen zeggen weinig tijd meer. Zijn biografie leert niettemin hoe hij ook als jezuïetenoverste zijn wil doordrukte.

STANDPUNT

Bert CLAERHOUT

Zondagnamiddag theedrinken in de moskee

De publieke belangstelling voor de islam is de voorbije decennia enorm toegenomen. Dat is niet verwonderlijk. Het gaat om bijna een vierde van de wereldbevolking en om een godsdienst en een cultuur met een almaar groter politiek en maatschappelijk gewicht. Bovendien worden we er door de media en de migrantengemeenschap voortdurend mee geconfronteerd. Toch weet het overgrote deel van onze bevolking bijzonder weinig van de islam af. Dat bleek onlangs onder meer op een zondagnamiddag in Mechelen waar christenen en moslims ervaringen over hun geloof uitwisselden. Het belang van dat soort ontmoetingen kan niet genoeg worden onderstreept.

De bijeenkomst in Mechelen was een gezamenlijk initiatief van het vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen, twee moskeeën, de vzw Sharaf en Orbit, het vroegere Kerkwerk Multicultureel Samenleven. Zowat vijftig belangstellenden – onder wie veel jongeren – gingen met elkaar in gesprek over hoe christenen en moslims bidden, over de betekenis van rituelen en over de gelijkenissen en verschillen die ze ervaren. De namiddag begon in de Mechelse Moskee, werd voortgezet in de Sint-Katelijnekerk en afgerond met een gedachtewisseling in het Maurus Moreelshuis. „De jihad, wat betekent dat concreet voor u?“, vroeg iemand aan een vertegenwoordiger van de islamitische gemeenschap. „Daar ben ik elke dag mee bezig“, luidde het antwoord. „Jihad verwijst naar de innerlijke strijd die wij, moslims, dagelijks moeten voeren om ons te vervolmaken en betere gelovigen te worden. Hoe de media het begrip jihad hanteren, laat ik voor hun rekening.”

De vijf zuilen van de islam, de rol van heilige plaatsen, feesten, profeten en mystici – het kwam in Mechelen onbevangen en spontaan aan bod. Uiteraard werd ook het geweld in het Midden-Oosten ter sprake gebracht. „Laten we duidelijk zijn, met het terrorisme van IS (Islamitische Staat) hebben wij niets te maken“, zeiden de moslims. „In onze moskeeën leren wij elkaar hoe we hier ons geloof kunnen beleven en hoe onze kinderen respectvol kunnen opgroeien. Met ‘hier’ bedoelen wij Mechelen, en niet een of ander ver land.” Behalve de openheid waarmee de gesprekken werden gevoerd, vielen de positieve sfeer en het gastvrije onthaal op.

Als christen worden we voortdurend uitgedaagd de ander te ontdekken en ons door hem te laten ontdekken

Zowat tien jaar geleden vroeg de toenmalige burgemeester van Amsterdam, Job Cohen, geregeld aandacht voor de rol van geloofs-gemeenschappen in zijn stad. Als beleidsmakers de sociale cohesie wilden versterken, moeten ze volgens hem de godsdiensten en levensbeschouwingen er actief bij betrekken, onder meer door interreligieuze ontmoetingen. Door het toenemende radicalisme onder islamitische jongeren werd evenwel al gauw smalend gedaan over Cohens ‘theedrinken in moskeeën’. Critici hadden het over „pappen en nathouden”. Gaandeweg wordt daar nu evenwel op teruggekomen en wordt het belang van dat soort ontmoetingen opnieuw erkend. Het theedrinken in de moskee, zoals in Mechelen, zou wel eens doeltreffender kunnen zijn dan werd aangenomen, ook al staat het buiten kijf dat je daardoor de internationale en vooral via het internet opererende, radicale islam niet kunt tegengaan.

Naarmate de globalisering zich doorzet, hebben we in toenemende mate nood aan een nieuw pluralisme van culturen en religies. Ondanks de verschillen moeten we met elkaar samenleven, en daarom hebben we geen andere keuze dan elkaar te ontmoeten, elkaar te leren kennen en ons in de ander in te leven. Elke dialoog heeft daarbij zijn eigen dynamiek, inclusief de spirituele. Open gedachtewisselingen doen vaak perspectieven ontwaren waar we aanvankelijk geen vermoeden van hadden. Het evangelie leert dat we ons als christen voortdurend moeten laten uitdagen de ander te ontdekken en ons door hem te laten ontdekken. Zo worden we uitgenodigd na te denken over het mysterie van de religieuze zoektocht, zoals die in de grote historische godsdiensten, dichtbij en veraf, concreet wordt. Bijeenkomsten zoals in Mechelen helpen ons daarbij op weg.”

De paus met leden van de Romeinse curie op retraite, gewoon met de bus. © Imageselect